

PEFC DK 007-1

Ordliste og definitioner

for det danske PEFC
certificeringssystem for
bæredygtig skovdrift

Marts 2007

Indholdsfortegnelse:

1. INTRODUKTION	1
2. DEFINITIONER	1
BILAG 1: KORT MED OPDELING I MAGRE OG GODE JORDE:	7
BILAG 2: HJEMMEHØRENDE TRÆARTER	8
BILAG 3: TRÆER OG BUSKE TIL SKOVBRYN	9
BILAG 4: NØGLEBIOTOPER I SKOV	10

1. Introduktion

Dette dokument er en del af det danske PEFC certificeringssystem for bæredygtig skovdrift. I dokumentet defineres de fundamentale termer der relaterer sig til skovcertificering og certificering af sporbarhed af træ og træprodukter.

Nedenstående definitioner er primært danske oversættelser af de relevante engelske definitioner, som findes i PEFC Councils tekniske dokument, annex 1 "PEFC Terms and definition". Disse definitioner er så vidt det har været muligt baseret på allerede eksisterende referencer inden for det internationale arbejde med standardisering og certificering. Derudover er der tilføjet flere danske definitioner.

Dokumentet er godkendt af PEFC Danmarks bestyrelse 14. marts 2007

2. Definitioner

Afvigelse: Forhold som ikke er i overensstemmelse med givne kriterier

Akkreditering: En procedure hvor et autoriseret organ efterprøver om et organ eller person er kompetent til at udføre specificerede opgaver. (ISO Guide 2)

Akkrediterings organ: Et organer som udfører og administrerer et akkrediteringssystem og udsteder akkreditering. (ISO Guide 2)

Ansøger: En juridisk enhed (individuel eller organisation) som har en ret til at sende en ansøgning

Appelkomite: en organisation som er pålagt at behandle appeller, stridigheder og klager.

Audit: En systematisk, dokumenteret og objektiv bedømmelse af, hvor godt givne retningslinier efterleves. Audit udføres af en eller flere personer, som er uafhængige af det der auditeres. (ISO 9000)

Auditor: En person som har kvalifikationer til at gennemføre audits (ISO 9000)

Auditbevis: verificerbare observationer, informationer, registreringer og erklæring af rigtigheden som danner baggrund for overensstemmelsesvurderingen. (ISO 9000) (TJEK)

Audithold: En gruppe af auditører eller en enkelt auditor, som er udpeget til at udføre en givet audit. Auditholdet kan også indeholde tekniske eksperter eller auditører under uddannelse. (ISO 9000)

Auditplan: En plan for udførelse af audit forberedt i fællesskab af ansøger og certificeringsfirmaet (ISO 9000)

Auditrapport: En rapport med observationer om overensstemmelse af handlinger med kriterierne. Rapporten lægger vægt på informationer om uoverensstemmelse. (ISO 9000)

Batch: Gruppe af produkter fremstillet eller handlet gennem en specifik proces i et specificeret tidsrum.

Blandingsbevoksninger: Er bevoksninger med minimum 20% indblanding af anden/andre træart(er)

Bæredygtig skovdrift: ledelse og brug af skove og skovarealer på en måde og i et tempo, som bevarer deres biologiske diversitet, produktivitet, fornyelsesevne, levedygtighed og deres mulighed for nu og fremover at opfylde relevante økologiske, økonomiske og samfundsmæssige funktioner på lokalt, nationalt og globalt niveau, og som ikke forvolder skade på andre økosystemer. (MCPFE)

Certifikat: Et dokument udstedt efter reglerne i et certificeringssystem, der giver sikkerhed for at et behørigt identificeret produkt, proces eller service er i overensstemmelse med en specificeret standard eller andet kravsdokument. (ISO Guide 2)

Certificering: En procedure hvor en uafhængig tredjepart giver en skriftligt garanti på at et produkt, proces eller service er i overensstemmelse med specificerede krav. (ISO Guide 2)

Certificeringsorgan: En uafhængig tredjepart der vurderer og certificerer organisationer hvad angår skovdrifts eller sporbarheds standarder og andre supplerende dokumenter krævet under systemet.

Certificeret skov: et skovområde der er blevet certificeret af et certificeringsorgan.

Egekrat: Er gamle egebevoksninger præget af græsning, stævning eller frost og vindslid. De kan både være ældgamle eller yngre tilgroningskrat på tidligere hede eller overdrev.

Enighed: Enighed er karakteriseret ved mangel på vedvarende modstand fra væsentlige interesseparter mod betydende emner. I processen skal alle parternes synspunkter søges taget med i betragtning, ligesom alle eventuelle konflikter skal forsøges løst.

Ekstern audit: Audit udført af en ekstern part – f.eks. et certificeringsorgan.

Genbrugstræ- og fibre: Genbrugstræ- og fibre i form af enten indvundne biprodukter fra bearbejdnings- eller fremstillingsproces hvor produktet ikke kan spores tilbage til den oprindelige kilde eller affaldstræ og –fibre som efter indvinding er reduceret til et råmateriale og indgår i sporbarhedskæden. Normalt klassificeret i en liste over standard klasser.

Gruppecertificering af skovdrift: Certificering af skovdriften for en gruppe af små og mellemstore skovejere under et certifikat.

Gruppecertificering af sporbarhed: Certificering af sporbarhed for en gruppe af små og mellemstore virksomheder under et certifikat.

Græsningsskov: Er skovområder der græsses eller tidligere er blevet græsset af husdyr (heste, får eller kvæg) eller hjorte. Den typiske græsningsskov er lysåben med bredkronede træer og tornede buske.

Hjemmehørende arter: Som hjemmehørende træarter betragtes arterne på listen i bilag 2, mens træer og buske som kan anvendes i skovbryn (indre og ydre) er at finde i bilag 3

Indikator: En kvantitativ eller kvalitativ parameter som kan vurderes i forhold til et kriterium. Den beskriver objektivt og utvetydigt et relevant element af et kriterium.

Interessepart: enkeltperson eller gruppe med en fælles interesse, der interesserer sig for eller er påvirket af en organisations indsats og resultater.

Intern audit: Audit udført internt på skovejendommen eller i virksomheden.

Lokalitetstilpasset: Træarten og proveniensen er erfaringsmæssigt tilpasset dyrkningslokaliteten - dvs. jordbundsforholdene (vand- og næringsforsyning, dræningstilstand) samt klimaet (temperatur, nedbør, vind/storm, salt mv.).

Løbende forbedring: En proces som styrker ledelsessystemet og driften for at opnå forbedringer af de økonomiske, miljømæssige og sociale aspekter af skovdriften.

Kriterium: Krav efter hvilke overensstemmelsesvurdering foretages.

Magre og gode jorde: Se kortet bilag 1

Miljø: Omgivelser, hvori en organisation arbejder omfattende luft, vand, jord, naturressourcer, flora, fauna, mennesker og de indbyrdes forhold herimellem. (ISO 14004)

Miljøpåvirkning: Enhver ændring i miljøet, hvad enten den er skadelig eller gavnlig, og som helt eller delvis er resultat af en organisations aktiviteter, produkter eller tjenesteydelser (ISO 14004)

Miljøledelsessystem, Miljøstyringssystem: Den del af det samlede ledelsessystem, som indbefatter organisatorisk struktur, planlægningsaktiviteter, ansvarsfordeling, sædvaner, fremgangsmåder, metoder og resurser til at udvikle, indføre, opnå, gennemgå og vedligeholde en organisations miljøpolitik. (ISO 14004)

Multi-site: en organisation med en central funktion hvor bestemte aktiviteter planlægges, kontrolleres og drives samt et netværk af lokale kontorer eller afdelinger (sites) hvor aktiviteterne helt eller delvist udføres.

Mærke: Erklæring som angiver bestemte forhold for et produkt.

Mærkning: Brug af mærker på eller adskilt fra et produkt for at kommunikere deres korrekthed.

Mærkning adskilt fra produktet: Information givet af leverandøren i dokumenteret form andet end på produktet relaterende til klassifikationen eller naturen af materialet i batchen.

Mærkning på produktet: et informerende/oplysende mærke påsat produktet eller en pakke af produkter.

Naturværdier: Som naturværdier betragtes områder med en høj biodiversitet eller med sjældne dyr/planter.

Normativt dokument: Et dokument som definerer kriterier, regler, guidelines og karakteristik for aktiviteter eller deres resultat. Det dækker dokumenter som standarder, tekniske specifikationer, kodeks for praksis og reguleringer.

Nøglebiotoper: Nøglebiotoper er områder som er vigtige for bevarelse af den biologiske værdi i skoven, fordi de indeholder naturtyper, strukturer, elementer eller arter, der er med til at sikre den biologiske mangfoldighed. Som nøglebiotoper betragtes de biotoper som er beskrevet i bilag 4.

Observation: Observationer er forhold, som ikke er i overensstemmelse med skovstandard, men som ikke medfører betydende risiko for negative miljøeffekter.

Omstillingsfase: Den fase der er nødvendig for at omstille skoven fra en traditionel kulturskov, der i stor udstrækning består af ensaldrende og plantede bevoksninger til en mere naturnær skovdrift. Varigheden af omstillingsfasen vil afhænge af skovens udgangspunkt, men kan være en eller flere trægenerationer.

Opfølgende audit: en audit der udføres for at verificere om en korrigerende handling er blevet implementeret.

Organisation: Virksomhed, sammenslutning, firma, bedrift, myndighed eller institution eller dele eller kombinationer heraf, uanset om de er registrerede eller ej, private eller offentlige, og som har sine egne funktioner eller administration. (ISO 14004)

Paraplyorganisation: En paraplyorganisation er i denne sammenhæng en organisation, som organiserer og administrerer gruppecertificering af skovejere under den danske PEFC ordning. Paraplyorganisationen kan ses som en organisation med en central funktion hvor bestemte aktiviteter planlægges, kontrolleres og drives, samt et netværk af mindre skove, hvor aktiviteterne helt eller delvist udføres.

Alle skovene under paraplyen skal have en juridisk eller kontraktlig forbindelse til paraplyorganisationen og være underkastet fortløbende tilsyn fra paraplyorganisationen for at sikre, at der leves op til PEFC Danmarks skovstandard.

Dette betyder, at paraplyorganisationen har ret til at indføre korrigerende handlinger på enhver skovejendom under paraplyen, når det behøves.

Plukhugst: Er i princippet den tidligste form for skovdrift og er en driftsform hvor man plukkede det ud man havde brug for og lod skoven forynge sig selv. Plukhugst skoven rummer i alle bevoksninger træer i forskellige aldre og dimensioner og renafdrifter forekommer ikke.

Produktionsskov: En skov som er tilgængelig for produktion og anden brug.

Regioncertificering: Certificering af skove inden for geografisk, administrative og politiske grænser, som udføres af autoriserede organisationer inden for den specifikke region og som tilbyder skovejerne frivillig deltagelse i certificeringen.

Renafdrift: Som renafdrifter betragtes foryngelser hvor fladen er større end 0,2 ha

Skovadministrator: Et individ eller organisation som er ansvarlig for driften, planlægningen og tilsyn af handlinger i et skovområde.

Skovbrugsbevis: Paraplyorganisationen kan vælge at udstede et skovbrugsbevis til de gruppecertificerede skovejere. Et skovbrugsbevis er ikke det samme som et certifikat.

Skovbryn: Der findes indre og ydre skovbryn.

Ydre skovbryn er karakteriseret ved stor variation i arter af urter, buske og løvtræer – i mange tilfælde småtræer af egnstypiske arter – og er dermed normalt let at adskille fra den bagved værende produktionsbevoksning, som typisk består af en eller nogle få træarter. I skovbrynet kan buske og træer ofte have meget forskellig alder, mens produktionsbevoksningen bagved i reglen er ensaldrende.

Løvtræer i skovens ydergrænse er ikke altid del af et skovbryn, og kan kun karakteriseres som sådan, hvis ovennævnte forhold er til stede. Dybkronede træer i udkanten af skoven er derfor normalt ikke omfattet af bestemmelsen om skovbryn, men på grund af disse træers landskabelige værdi og ofte ringe kvalitet vil det som regel være formålstjenligt at lade kanttræerne stå.

Skovbryn anlagt i forbindelse med skovrejsningsprojekter vil adskille sig fra ovennævnte kriterier ved at være ensaldrende; men træartsvalget og artsspredningen vil normalt være markant.

Hvor en skov gennemskæres af store offentlige veje, vil skovbryn på begge sider af vejen blive betragtet som ydre skovbryn. (Vejledningen til skovloven)

Der er tale om indre skovbryn, hvor brynet ligger ud til søer, enge, heder og lignende åbne arealer, som hører naturligt sammen med skoven.

Skovcertificering: en procedure til vurdering af kvaliteten af skovdriften i forhold til kriterier i en skovstandard.

Skovcertificeringssystem: et sæt af standarder, retningslinier og regler dækkende kriterier for skovdrift, sporbarhed af træ og træprodukter (hvor det er anvendeligt), certificeringsforanstaltninger og procedurer og kriterier for certificeringsorganer.

Skovejer: et individ eller en organisation som har de juridiske ejerskab af et skovområde (stat, fond, industri eller privat)

Skovenge: Er lysåbne græsarealer som findes inde i skoven. Skovenge er værdifulde hvad enten de ligger urørt hen, græsses eller slås, men de er sårbare over for gødsning.

Sporbarhed af produkter fra skove: Alle skift i varetægt af produkter fra skove og produkter deraf, ved fældning, transport, forarbejdning og distribution fra skoven til slutforbrugeren. (tjek!)

Standard: Et dokument udviklet i enighed og godkendt af en anerkendt organisation til almindelig og gentaget brug, som angiver kriterier og retningslinier eller karakteristik af aktiviteter og deres resultater med det mål at opnå en optimal grad af orden i en given sammenhæng.

Stier og veje i skov: Etablerede færdselsbaner. Skal sættes i modsætning til midlertidigt synlige spor efter kørsel, tyndingsindgreb og lign. samt dyreveksler (Vejledningen til naturbeskyttelsesloven)

Stævningsskove: Er typisk gamle hasselskove med eg og avnbøg, elleskove, egekrat og blandingskove af ask, eg, hassel m.m. hvor træernes evne til at danne rodkud er udnyttet og man derved har kunnet drive skoven i regelmæssig rotation uden at skulle plante nye træer

Teknisk ekspert: En person som bidrager med speciel viden eller ekspertise til en audit, men som ikke deltager som auditor.

Tredjepart: En person eller organ som er accepteret som uafhængig af de parter som er involveret i det spørgsmål som tredjeparten skal vurdere

Uoverensstemmelse: Situationer hvor auditbeviset indikerer at handlinger ikke er udført i overensstemmelse med certificeringskriterierne.

Litteratur:

DS/EN ISO 9000:2000 Kvalitetsstyringssystemer – grundprincipper og ordliste

DS/EN ISO 14001:1996 Miljøledelsessystemer – kravsbeskrivelse med råd om anvendelse.

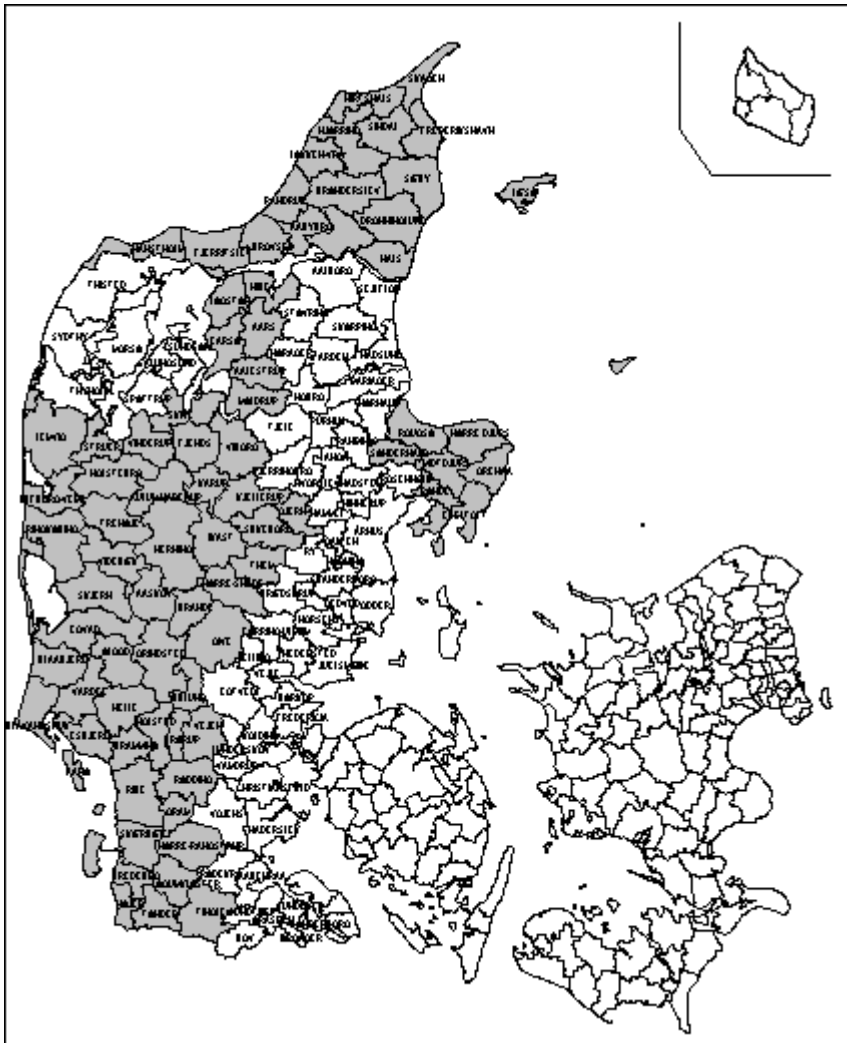
ISO/IEC Guide 2:1996 (DS/EN 45020:1998) Standardisering og relaterede aktiviteter – generel ordliste

Vejledning til naturbeskyttelsesloven - www2.sns.dk/netpub/nbslov/Kap00.htm

Vejledningen til skovloven – www.skovognatur.dk/Lovgivning/Love/Vejled_skovlov/

MCPFE Ministerkonference om beskyttelse af skove i Europa, resolution H1, Helsinki 1993

Bilag 1: Kort med opdeling i magre og gode jorde:

	Kommuner med fortrinsvis magre jorde
	Kommuner med fortrinsvis gode jorde

DER FINDES ENDNU IKKE ET BEDRE KORT

Bilag 2: Hjemmehørende træarter

Ask (*Fraxinus excelsior*)
Avnbøg (*Carpinus betulus*)
Dunbirk (*Betula pubescens*)
Vortebirk (*Betula pendula*)
Bøg (*Fagus sylvatica*)
Stilkeg (*Quercus robur*)
Vintereg (*Quercus petraea*)
Rødel (*Alnus glutinosa*)
Fuglekirsebær (*Prunus avium*)
Småbladet lind (*Tilia cordata*)
Ær (*Acer pseudoplatanus*)
Spidsløn (*Acer platanoides*)
Bævreasp (*Populus tremula*)
Skovfyr (*Pinus sylvestris*)

Kilde: *Bæredygtig skovdrift – tilskud til foryngelse af nåletræesarealer, vejledning nr. 2, bilag 1, Skov- og Naturstyrelsen.*

Bilag 3: Træer og buske til skovbryn

Skovbryn skal bestå af 100 % løvtræ og buske. Mindst 20 % og højest 40 % af plantetallet skal være buske fra nedenstående liste..

Løvtræarter:

Ask (*Fraxinus excelsior*)
Avnbøg (*Carpinus betulus*)
Dunbirk (*Betula pubescens*)
Vortebirk (*Betula pendula*)
Bøg (*Fagus sylvatica*)
Stilkeg (*Quercus robur*)
Vintereg (*Quercus petraea*)
Rødel (*Alnus glutinosa*)
Storbladet elm (*Ulmus glabra*)
Fuglekirsebær (*Prunus avium*)
Småbladet lind (*Tilia cordata*)
Spidsløn (*Acer platanoides*)
Navr (*Acer campestre*)
Seljepil (*Salix caprea*)
Almindelig røn (*Sorbus aucuparia*)
Vildæble (*Malus silvestris*)

Buskarter:

Bened (*Euonymus europaeus*)
Dunet gedeblad (*Lonicera xylosteum*)
Hassel (*Coryllus avellana*)
Havtorn (*Hippophaë rhamnoides*)
Alm. hvidtjørn (*Crataegus laevigata*)
Engriflet hvidtjørn (*Crataegus monogyna*)
Almindelig hyld (*Sambucus nigra*)
Almindelig hæg (*Prunus padus*)
Kristtorn (*Ilex aquifolium*)
Rød kornel (*Cornus sanguinea*)
Kvalkved (*Viburnum opulus*)
Femhannet pil (*Salix pentandra*)
Gråpil (*Salix cinerea*)
Krybende pil (*Salix repens*)
Øret pil (*Salix aurita*)
Fjeldribs (*Ribes alpinum*)
Blågrøn rose (*Rosa dumalis*)
Hunderose (*Rosa canina*)
Klitrose (*Rosa pimpinellifolia*)
Æblerose (*Rosa rubiginosa*)
Slåen (*Prunus spinosa*)
Tørst (*Rhamnus frangula*)
Vrietorn (*Rhamnus catharticus*)

Kilde: *Bæredygtig skovdrift – tilskud til foryngelse af nåletræesarealer, vejledning nr. 2, bilag 2, Skov- og Naturstyrelsen.*

Bilag 4: Nøglebiotoper i skov

Sluttede bevoksninger:

- bøgeskov med flere etager og dødt ved
- gammel løvskov, tydeligt "overmoden" (f.eks. bøgeskov nær sammenbrud)
- kontinuert skov (skov med rig bundflora)
- blandingsløvskov med flere etager og dødt ved
- lindeskov (sluttet skov med lind på gammel løvskovbund)
- gammel nåleskov (mindst 100-årig gran/fyr med bundvegetation og naturforyngelse)
- stævningsskov
- græsningsskov
- skovbryn (kun naturmæssigt værdifulde skovbryn)

Krat:

- egekrat
- andre løvkrat (f.eks. birk, hassel, pil eller blanding)

Skovsumpe:

- ellesumpe
- askesumpe
- birkesumpe
- andre træbevoksede sumpe (f.eks. pil og blandingskov)

Vådomyråder:

- søer og damme
- moser
- kildevæld
- vandløb (mere eller mindre naturligt)
- strandeng/ strandrørsump

Lysåbne miljøer:

- overdrev
- enge (f.eks. gamle skovenge med engflora/sommerfugle og ±græsning /slåning)
- hede- og klitarealer

Andet:

- gamle stengærder, jorddiger og kulturspor, der kræver hensyn for at bevares
- voksesteder for fredede og rødlistede plante- og dyrearter

De enkelte nøglebiotoper (på nær hede- og klitarealer) er beskrevet i Skov- og Naturstyrelsens publikation: *Nøglebiotoper i skov - billedkatalog*, som findes på www.skovognatur.dk under udgivelser fra år 2000.

Kilde: *Bæredygtig skovdrift – tilskud til grøn driftsplan, vejledning nr. 1, bilag 1, Skov- og Naturstyrelsen*